

СОЦІАЛЬНА ЗГУРТОВАНІСТЬ ТА УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО У ВОЄННИЙ ЧАС

SOCIAL COHESION AND UKRAINIAN SOCIETY IN WARTIME

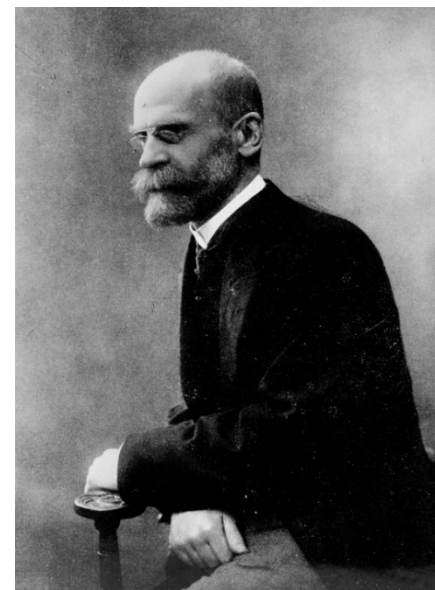

Михайло Івасюк,

студент спеціальності «Психологія», НРЗВО «Кам'янець-Подільський
державний інститут», Україна

Науковий керівник: **Марина Волощук**, викладач кафедри соціальної роботи,
психології, соціокультурної діяльності імені Т. Сосновської,
НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», Україна

- Дослідження соціальної згуртованості в суспільстві є надзвичайно актуальним в міжкультурному та внутрішньокультурному просторі країни.
- Поняття соціальної згуртованості було введено відомим французьким соціологом **Емілем Дюркгеймом**. Дослідження соціальної згуртованості суспільства присутні в наукових працях Л. Вітте, Я. Дреновські, Л. Козера, А. Сена, А.Колота, А.Гриненка, В.Кирилюк, Е.Лібанової.

Існує безліч понять та трактувань поняття соціальної згуртованості.

- Зокрема, Рада Європи надає таке трактування поняття соціальної згуртованості:

«Соціальна згуртованість – це здатність суспільства забезпечувати благополуччя всіх своїх членів мінімізуючи диспропорції в розвитку й уникаючи маргіналізації людей. Її досягнення має на увазі створення в суспільстві атмосфери солідарності яка зводить до мінімуму відчуженість. Концептуальним ядром доктрини соціальної згуртованості виступає включеність (залученість) людей у життя суспільства відповідно обґрунтовуються заходи спрямовані проти соціальної ізоляції й соціальної дезінтеграції (наприклад бездомності, бідності)»

- Варто зауважити, що **єдність і згуртованість** можлива між основними складовими соціальної системи, згуртованість суспільства залежить від певних елементів, які вступають між собою у взаємозв'язки і конкретні типи процесів.
- **Соціальна солідарність** – основна сила, що згуртовує суспільство та створює суспільне ціле й виникає як логічний наслідок суспільного розподілу праці, тобто соціалізації й розподілу людей за професіями (Kyrylyuk V.V. The main factors shaping social cohesion of society. Visnyk Odeskogo nacionalnogo universytetu imeni I.I. Mechnykova. Seriya «Ekonomika», no 2(5). 2014. pp. 55-59)

- Соціальна згуртованість є тією важливою складовою, яка єднає суспільство особливо під час кризових станів, які переживає суспільство. По суті **кожна криза у суспільстві, а особливо війни, пандемії, зокрема, пандемія COVID-19 проявила глибоку прірву в суспільстві між тими, хто живе відносно комфортно, та найбільш уразливими категоріями населення.**
- Раніше науковці досліджували особливості українського соціуму під час війни на сході країни, зокрема, одним з важливих питань є безпосередньо **гібридна війна**, її причини, основні ознаки, складники, форми та методи ведення (А. Бадер, Ф. Брицко, В. Богайчук, Л. Будагьянц, В. Горбулін, С. Дацюк, С. Корнієнко, Є. Магда, В. Осьодло, В. Панченко, Г. Почепцов, Ю. Радковець, С. Савченко, В. Толубко, В. Черниш, О. Цуканова та ін.).
- На думку **Сергія Савченка і Олени Караман**, «ученими встановлено, що **гібридна війна** — це **війна з поєднанням принципово різних типів і способів її ведення**»:
 - 1) класичних прийомів з використанням збройних сил і військової техніки;
 - 2) використання нерегулярних збройних формувань (ополченців, бойовиків, «зелених чоловічків» тощо);
 - 3) інформаційних технологій

- У своїй доповіді я концентрую увагу саме на особливості дослідження соціологічних компаній проблеми згуртованості українського соціуму під час війни.
- Так, у березні, майже за місяць після початку війни, соціологічна компанія **Factum Group** провела онлайн опитування українців, згідно якого попри погіршення можливості працювати на повну силу, мати повноцінне дозвілля і звичний побут, **соціальне самопочуття українців покращилося**.

- Представники соціологічної компанії *Factum Group* припускають, що **однією з причин покращення самопочуття може бути те, що війна привела до суттєвого переосмислення цінностей українців** і спонукала їх більше цінувати те, що вони мають, зменшила рівень очікувань та претензій щодо задоволення своїх потреб.

Рисунок 1. Показники, що формують загальний індекс самопочуття українців

↓	Можливість працювати з повною віддачею	-0.4
↓	Можливість купувати найнеобхідніші продукти	-0.3
↓	Повноцінне дозвілля	-0.2
↓	Вміння жити в нових суспільних умовах	-0.1
↓	Можливість харчуватися відповідно до своїх смаків	-0.1
↓	Ініціатива і самостійність під час розв'язання життєвих проблем	-0.1
↓	Можливість мати додатковий зарібок	-0.1
	Упевненість у своїх силах	0.0
	Робота, що підходить	0.0
	Модний та красивий одяг	0.0
	Необхідний одяг	0.0
↑	Можливість повноцінно проводити відпустку	+0.1
↑	Рішучість у досягненні своїх цілей	+0.1
↑	Необхідні меблі	+0.1
↑	Сучасні економічні знання	+0.2
↑	Сучасні політичні знання	+0.2
↑	Здоров'я	+0.3
↑	Юридична допомога для захисту своїх прав та інтересів	+0.3
↑	Добротне житло	+0.4
↑	Необхідна медична допомога	+0.5

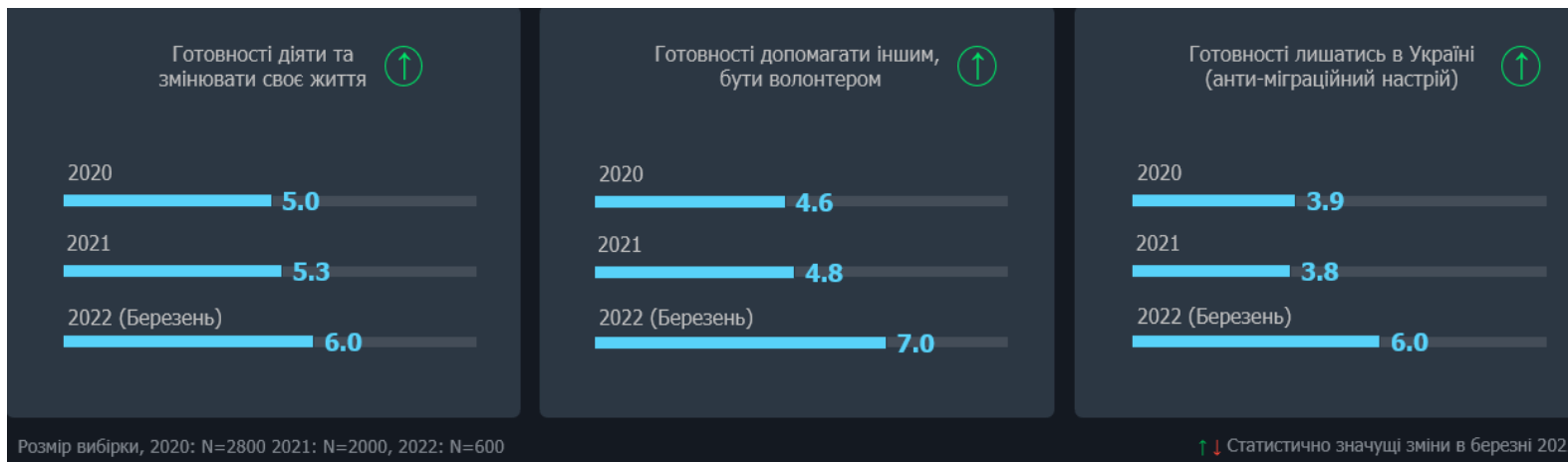
Щодо вивчення згуртованості та благодійності та участі у даних заходах українців представники соціологічної компанії представили такі дані.

- У порівнянні з минулим роком (коли на українців впливала пандемія коронавірусу), **у березні 2022 року** суттєво — більше ніж удвічі — **виросло відчуття згуртованості**. Можна припустити, що саме відчуття згуртованості **забезпечило збереження емоційної стійкості та оптимізму українців на довоєнному рівні**. І цілком можливо, що саме згуртованість у найскладніший для країни час є магічним кодом української нації, що надає їй сили та незламності. Так було і в 2014 році, і в 2004-2005 роках.

Бо «**разом нас багато, і нас не подолати**».

- Ця згуртованість проявляється у **спільній боротьбі проти російської агресії**: 46% опитаних **допомагають ресурсами захисникам нашої держави**, 43% — беруть участь у **інформаційній боротьбі**, 41% — **допомагають населенню**, 6% — **захищають державу зі зброєю в руках**.
 - У березні 2022 року, у порівнянні з березнем 2021 року, зросла оцінка українцями власної поінформованості у сфері економіки, політики та охорони здоров'я.
 - На думку дослідників, ці особливості можуть бути зумовлені двома чинниками.
 - По-перше, 82% опитаних зазначили, що у порівнянні з довоєнним часом вони збільшили перегляд/читання новин. Це відбулося за рахунок зменшення споживання розважального контенту, про що повідомили 78% опитаних.
 - По-друге, 82% респондентів відповіли, що під час війни підтримують рідних, друзів, колег спілкуванням, 51% зазначили, що надають інформаційну підтримку.
- 63% респондентів відповіли, що спілкуються з близькими і колегами кілька разів на день.

- Згідно з результатами опитування, 82% респондентів з початком військових дій залишалися вдома чи в межах області, 16% — переїхали в межах України чи за кордон, 2% — не відповіли на запитання. Після закінчення війни 19% українців **в першу чергу** планують зустріч з рідними та друзями, 11% — мріють повернутися додому (загалом 37% тих, хто змінив місце проживання, планують *після війни в першу чергу* повернутися додому), 10% знайдуть роботу та будуть працювати. Так що настрої українців цілком оптимістичні, а плани — досить різноманітні.

З початком війни попри небезпеку для життя помітно виросла готовність українців діяти, змінювати своє життя, готовність допомагати іншим, бути волонтером та бажання залишатися в Україні

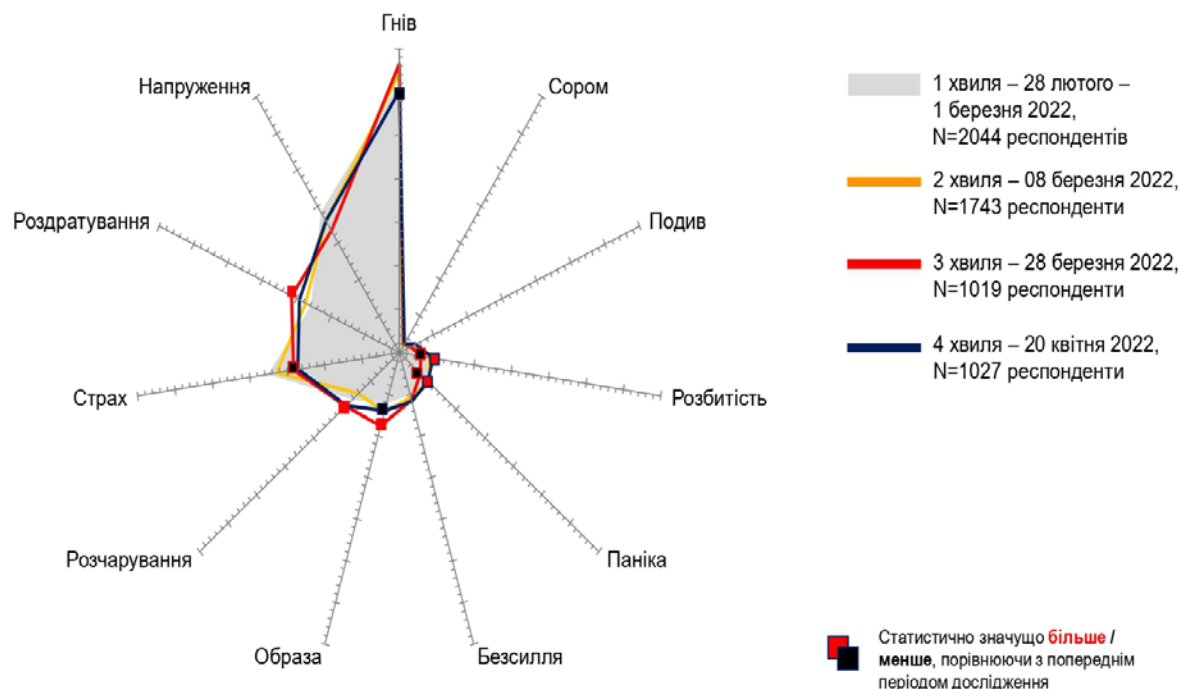
- На думку Євгенії Близнюк, соціолога, засновниці та директорки компаній Gradus Research та Corestone Group, під час проведення національного трекінгового дослідження настроїв українців "Градус суспільства під час війни" Gradus Research, яке здійснювалось через **онлайн-опитування через смартфони**, завдяки безперебійній роботі українських мобільних операторів, яке проводилось **не лише з людьми, що залишилися в Україні, але і з тими, хто виїхав за кордон**, проведено **чотири хвили опитувань**, 28 лютого-1 березня, 8 березня, 28 березня, 20 квітня.

-
- **Перша хвиля** дослідження показала посилення національної єдності, 61% респондентів вказали на згуртованість і спротив українського суспільства, як на запоруку перемоги.
 - Цей чинник вийшов на друге місце після **віри у Збройні сили України**.
 - У третю хвилю про згуртованість заявили **86% населення країни**.
 - У ключових питаннях спостерігається ще більша згуртованість. Українці відчувають одну домінуючу емоцію відносно прямого військового вторгнення росії – гнів.

ЕМОЦІЇ, ЯКІ ВІДЧУВАЮТЬ У ЗВ'ЯЗКУ З НАПАДОМ РОСІЇ НА УКРАЇНУ

динаміка

Gradus

База: всі респонденти

Опитування було проведено дослідницькою компанією Gradus Research методом самозаповнення анкети в мобільному додатку. Онлайн-панель Gradus відображає структуру населення міст з кількістю мешканців більше 50 тисяч у віці 18-60 років за статтю, віком, розміром населеного пункту та регіоном. Період проведення поля (2022): 1 хвиля - 28 лютого – 1 березня, 2 хвиля – 8 березня, 3 хвиля – 28 березня, 4 хвиля – 20 квітня. Розмір вибірки: 1 хвиля - 2144 респондентів, 2 хвиля – 1743 респонденти, 3 хвиля – 1019 респондентів, 4 хвиля – 1027 респондентів.

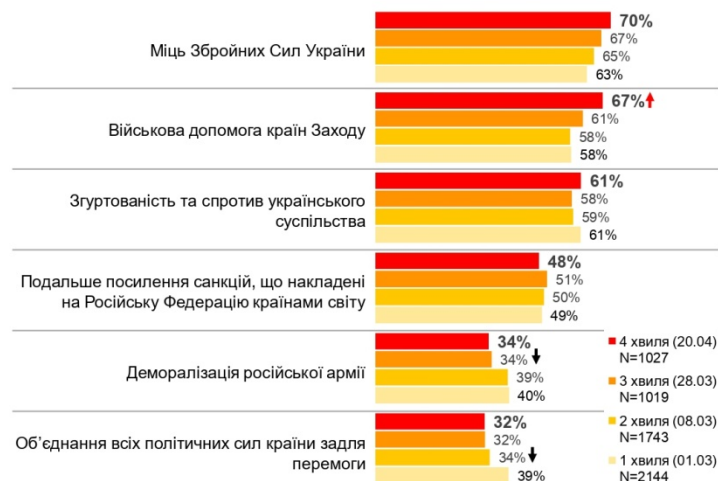
Переконалива більшість вірить у перемогу України. І вже 90% заявили про погіршення ставлення до російської федерації після початку війни. Причому цей тренд властивий всім регіонам, хоча найстрімкішим він є у східному регіоні, на другому місці – північний.

ПЕРЕМОГА УКРАЇНИ

Gradus

Запоруки перемоги України:

Опитування було проведено дослідницькою компанією Gradus Research методом самозаповнення анкети в мобільному додатку. Онлайн-панель Gradus відображає структуру населення міст з кількістю мешканців більше 50 тисяч у віці 18-60 років за статтю, віком, розміром населеного пункту та регіоном. Період проведення поля (2022): 1 хвиля - 28 лютого - 1 березня, 2 хвиля - 8 березня, 3 хвиля - 28 березня, 4 хвиля - 20 квітня. Розмір вибірки: 1 хвиля - 2144 респондентів, 2 хвиля - 1743 респондентів, 3 хвиля - 1019 респондентів, 4 хвиля - 1027 респондентів.

- Євгенія Близнюк вважає, що наш соціум має так звану «**антикрихкість**».

- Чотири роки тому економічний філософ Насім Талеб написав світовий бестселер "**Антикрихкість. Про (не)вразливе у реальному житті**". Він ввів тоді нове поняття – антикрихкість: "Деяким речам шок іде на користь; вони розквітають і розвиваються, стикнувшись із ним. ... Антикрихкість – не те саме, що гнучкість чи міцність. Гнучке витримує удар і лишається таким самим; антикрихкому ж удар йде на користь, воно стає кращим" (переклад Миколи Климчука).

- **Євгенія Близнюк думає, що «це добре описує наш соціум»**

Погоджуємось з її думкою на всі 100%

Дякую за увагу

